

هەلمەتیک لە پیتاوی پاراستنی پاشماوی بە عارەبکردن لە کەرکوکدا، بە یارمەتی سایتی دەنگەکان

شاخەوان شۆرش

21.04.2007

گروپیک لە هەلمەتیک ئیمزاکوکردنەویدا بۆ پزگارکردنی شاری کەرکوک، کە لەنیواندا خەلکی شۆقینی و کۆنە بەعسی هەن، بانگی رەتکردنەوێ گێرانەوێ عارەبی ھاوردە دەکەن و مەبەستیانە بەشیکی گرنگی ئەوێ پۆلیتیک بە عارەبکردن و پاکتاو کردوویەتی وەک خۆی بمانیتەو، بەمجۆرە پلانی بنچینەیی بەعس لە داھاتویدا بپیکن. ئەو لەژێرناوی سەیریکی مرقانە بۆ کەرکوک و پێداویستیەکانی. مەبەستی ئەو گروپە روون و ئاشکرایە، ئەوانە دژی چاککردنەوێ بەشیکی بنچینەیی ناپەروایەتی و خراپەکاریەکانن کە بەرامبەر بە گەلی کورد و شاریکی کوردستان کراوە، ھەرەھا دژی کوردستانیوونی شاری کەرکوک.

سەرەتا دەبێ بگوتریت، لەروانگەییەکی کوردستانیانەو، ئەرتیکلی 140 ریکەوتنیک ناریون و پر لە کەموکوربە، لەو ریکەوتنەدا گەرەنتی چارەسەری رەوا ناکریت و ئەگەری مەترسیدار ھەن. لە ریکەوتنەدا بواری گەمە ھیلدراوہتەو و دەکرێ ھەنگاو بندرین وەک دژ خۆیان پیشان بدن. بۆنمونە گەراندنەوێ ئارەزوومەندانە عارەبی ھاوردە، بەئەگەری زۆر لە ئەنجامی ئەویدا ھاتوو کە لە ئەرتیکلی 58 دا کە بە ناپوونی دەلی دەبێ ریز لە "ویستی" خەلک بگيریت. ئەو یەکی لەو چەمکانە بوو کە گومانی لیدەکرا و ناریون بوو، ئیستا لەو ریکەوتنەدا خۆی لە ئارەزوومەندانەیی گەراندەوێ عارەبە ھاوردەکان دۆزیووتەو. ئەویش بەھێچ شیوہیەک واتای گەراندەوێ ھەموو ئەوانە نییە کە پۆلیتیک ناپەروای بە عارەبکردن ھینانی و ناپەروا لەسەر مال و سامان و خاکی کوردا داندان. ئەوانە عارەبی ھاوردەن دەبوايە ئارەزوومەندانە بەگەرپندریتەو، ئەرکی رژیمی ئیراقە چییان بۆ قەرەبوو دەکاتەو و چۆن مشوری قەرەبوو دەخوات. ھەرەھا ئەو عارەبانە بە ئارەزووی خۆیان لەو سەرەدەدا ھاتوون و بەمجۆرە نیازی رژیمی رەگەزپەرستی بەعسیان ئارەزوومەندانە جیبەجیکردوو، ئەوانەش بە ھەمان شیوہ دەرھاویشتی پروسەییەکی ناپەروا و نەدەبوايە گەراندەوێ بۆ شوینی کۆنی خۆیان ئەملاوئەولای لەسەر بکریت.

پروسەیی بە عارەبکردن و پاکتاوی ناوچە سنوریەکان و کەرکوک بە تاییەتی، پروسەییەکی ناپەروا و رەگەزپەرستانە رژیمی ئیراقی پانعارەبی بوو، چاککردنەوێ ھەموو ئەو ناپەروایەتیانە کە پروسەیی بە عارەبکردن لەگەڵ خۆیدا ھیناونی زۆر گرنگە، ئەگەر مەبەست بۆ ئەو ناوچانە و شاری کەرکوک بە تاییەتی دواپۆژیکي رۆشن و ئاشتیخوازانەییە. گەراندەوێ ئەو خەلکە کە بە دەیانسالە لە سەر مال و خاکی خەلکدا دانیشتوون، بیگومان بۆ ئەو خەلکە ھاوردەییە ناخۆشە و وەک ناپەروا دەبندریت، بەلام ئەگەر ئەوان کەمێ بۆ پابردووی نزیک بەگەرپنەو دەتوانن لە پێویستیوونی گەراندەوێان بگەن، لەویش دەگەن بۆ دەبێ باجی ئەو ناپەروایەتیە کە خۆیان لێی بەشدار بوون، بەدەنەو. ئەگەر چارەسەری ئەو نەکریت و چاوپۆشی لیبکریت، یا لەژێر ناو و چەمکی "گوايە" مرقدۆستانە و یەکسانیدا پاکانە بۆ بکریت، ئەگەری دووبارەبوونەوێ ئەو تاوانە لە داھاتویدا لەویش نەبێ لە شوینی دیکەدا ھەییە، جگە لەوێ ھێشتەوێ بوونی پروسەییەکی ناپەروای

میترووییه. ئەو تیکەلییه رەگەزی و ئیتنیە رژیمی فاشیستی بە عس دروستیکرد، ئەو گۆرپینە دیمۆگرافیە ئیراقی داگیرکەر کردی، هەمووی ئیستا بوونەتە فاکتەری دیاری نا ئارامی و نەبوونی ئاسایش لە ناوچە کەرکودا. بۆیە زۆرگرنگە بۆ گەپاندنەوێ ئاسایش لە ناوچە کەدا، باری دیمۆگرافی و پیکهاتە ئیتنی ناوچە کە بە گەپاندنەوێ باری ئاسایی پێش گۆرانکاریەکان. بوونی پرۆسە یەکی نارەوا لە سەردەمیکی میتروودا و لە ناوچە یەکی هەستیار و کێشە لە سەردا، هەمیشە فاکتەریکی شاراوێ نینگە رانی و نا ئارامییە، ئەگەر بتواندێ ئەو نارەوا یە تیبە چاکریتەو و باریکی تارادە یە ک گونجایی وەکو پێشوو دروستکریتەو، یارمەتیدەرە بۆ جیگیربوونی بە یە کە وە ئیانیکی ئاشتخووانە و گونجاو. چونکە لەو بارەدا ئەو خەلکە نەتەو و جودایە بوونی یە کتر بیکێشە پەسند دەکەن و هەولێ بەرنامە ی کاری بە یە کەو و لە پیناوی ئیانیکی باشترا دەتوانن بە دن.

سەبارەت بە کوردستانییوونی کەرکوک سنووری میترووی باشوری کوردستان (ویلا یە تی موسل) کە لە لایەن کۆمەلێ گەلانەو و دیارکراو بە روونی دیارە، کەوا کەرکوک و موسلیش لە گەلیدا لە ناو ئەو سنوورە دان. دەبوا یە جەخت لە سەر سەپاندنی ئەو سنوورە بکرا یە و نە ک دیوی ناو وە ی سنووری کوردستان. ئەو هەلە یە کە سەرکەردەکانی کورد لە زوو وە تیبە و تن. کوردستان خاکیکی داگیرکراو و هەولە کان بۆ پارێزگاری خاک و نیشتمانی لە دەستی نەتەو و بالادەست و داگیرکەردا، ئەو پەری رەوا یە و مافیکی سروشتی گەلی کوردە. بۆ یە هەلە یە کی دیکە ی کوشندە بوو کە سەرکەردەکانی ی.ن.ک و پ.د.ک لە دەستوری ئیراقیدا پەسندی ئەو دیار کرد، کەوا هاو لاتیانی ئیراقی دەتوانن لە هەر شاریکی کوردستاندا نیشته جیبین و بینه خاوەن سامان و زەوی، ئەو و بۆ کورد کە گەلیکی ژێردەستە و قوربانی گەلکوژی و بە عارە بکردن بوو و خەباتی لە پیناوی پیشگرتن بە لە دەستچوونی خاک بوو، لە پیناوی پیشگرتن بە گۆرپینی پیکهاتە و دیمۆگرافیای کوردستان بوو، کە هەستیارە و لە ئیراقدا کە مینە یە، بیگومان زیان بە خەشە، ئەو هیشتنەو و مە ترسیە کانە لە سەر ناسنامە و خاک. ئەو و دەسە لاتداری کورد لە مبارە یە و کردیان زیرکی نەبوو، ئەو و لاوازی و نەزانی بوو.

ئیتستا ئەو گروپە ی بەو هەلە مە تە هەلسا و ن دەیانە و ئ ئەو بلیتە و و بە سەر گەلی کوردیدا بفرۆشن، بەمجۆرە بە سەر کەرکودا بیسە پینن، ئەو هەولێ رەتکردنەو و ئەو چارە سەرە یە کە ئەرتیکی 140 نیو وە چلانە بۆ دەدات. بەلام وەکو دیارە ئەو گروپە ئەو وە شیان لا پەسند نییە و دەلین دەست لە کاری بنجینە یی پانعارە بیستیانە ی بە عس کە نیشته جیکردنی عارە بە لە کەرکوک و ناوچەکانی دیکە دا بوو، نابج هەر بدریت.

سەیرە سایی دەنگە کان ئەو هەلە مە تە ی لە ساییتە کە دا داناو، هەرچە ندە نووسویانە ئەو و هەلویستی سایی دەنگە کان نییە، بەلام ئایا دانانی جۆرە هەلە مە تیکی ئەوا کە دژی بەرژە وە ندیەکانی خەلکی کوردستانە، گرنگی پیدانی ئەو هەلە مە تە نییە؟ گرنگی پیدانی بیریکی فاشیستانە ی ناسیونالیزمی عەرەبی کە خۆی لە پشتی ئەو هەلە مە تە دا مە لاسداو، نییە؟ بوونی ئەو هەلە مە تە زیانی بە سەدای سایی دەنگە کان گە یاند و مانە وە ی زیانە کە کوشندە تر دەکات.

دەقی هەلە مە تە کە بە زمانی عەرەبی:

) (.140
2007

140

140

-:

